

EDITORIAL

El número 20 de La Rella no es pot sostraure als diferents esdeveniments i efemèrides que s'han celebrat al llarg d'aquest any que el separa del número anterior. Tenint en compte la dimensió valenciana i comarcal en què s'inscriu la revista, volem destacar en particular la commemoració de l'anomenada *Batalla d'Almansa* (1707-2007), un fet d'arrel politicomilitar que les generacions anteriors han recordat per fer-nos arribar diferents missatges: el primer ens el van donar els que van protagonitzar aquest episodi bèl·lic. Llibres, articles i xarrades de caire divulgatiu ens han resumit de manera clara els fets fins a arribar al nivell de coneixements que avui dia tenim d'aquells esdeveniments. Una batalla que cal situar dins una guerra antiga pròpia de les dinasties feudals del moment, en què dues monarquies es disputaren l'herència política d'un mateix rei que acabava de morir (la Guerra de Successió) i alhora emmarcada en un litigi de dimensions europees en què les principals potències del continent lluitaren per l'hegemonia a Europa.

Però, a més, la història romàntica del segle xix, el moviment cultural conegut com a la *Renaixença* i el valencianisme polític més contemporani ens han assenyalat que les conseqüències d'aquesta batalla i d'aquesta guerra anaven més enllà d'una victòria o d'una derrota entre cadascuna de les parts. Tot un entramat juridicopolític s'ensorrà com a conseqüència de les represàlies dutes a terme per la part vencedora, representada per la figura del nou rei Felip V, que imposà un centralisme de caire absolutista, tot aprofitant la derrota per infligir drets, usos i costums aliens al reialme de València. El parlament valencià –les Corts estamentals– fou suprimit i les institucions, militaritzades.

Altrament, les represàlies s'adreçaren també contra elements particularment sensibles de la sociabilitat i de l'expressió cultural d'una comunitat humana, com la llengua majoritària, que fou abolida en llur dimensió administrativa i pública. A més, el vessant social que prengué la guerra al País València féu que esdevinguera un conflicte civil de llarg abast que sembla que no deixà indiferent a ningú, donada

l'estructura socioeconòmica del regne: un país que travessava per una expansiva conjuntura agrària i comercial. La Xàtiva assetjada i cremada –la «Nueva Colonia de San Felipe»– o el saqueig de la ciutat d'Elx, per exemple, que deixà vora 180 morts, s'hi imposà com a imatge fixa del despotisme, i la revenja, com a símbol del que no hauria d'haver estat.

En la nostra època, nous significats s'hi afegeixen. És el tema del rebuig de la violència i la guerra com a manera de solució de conflictes, de l'autoritarisme polític, com a via per a imposar interessos i conveniències sectorials, i de l'homogeneïtat presentada com a fet positiu en si mateix o com a factor de progrés, sovint imposada a través del control partidista dels mitjans públics de comunicació.

El cas de l'estat d'una de les dues llengües oficials del país, el català sentit com a *valencià* a les nostres terres, és simptomàtic; tot un «capital social» que, ara per ara, desapareix ràpidament de les poblacions de la comarca, i sobre el qual la ignorància i els prejudicis continuen assentant càtedra i presidint, de fet, el rebuig i menyspreu de les persones que encarnen les institucions; això sí, aparentment contrarestada per estratègies d'imatge pagades per tots.

Per això, Almansa pot servir avui dia d'element de reflexió, de referència permanent per a unes societats que no volen reduir els seus sistemes democràtics a les pràctiques electorals, per a les quals aquestes són el resultat d'uns valors ajustats al reconeixement de la pluralitat i la justícia social, a la solidaritat i l'assumpció de drets sobre una àmplia base de responsabilitat cívica i política dia a dia construïda. Grans paraules, si voleu, però que mai no les podrem defugir.

Per aquest motiu, La Rella ofereix als lectors un article de Joaquim E. López dedicat a aquest tema, resultat d'una conferència organitzada per l'IECBV el 8 d'abril, i que dóna a conéixer quins foren els principals fets i els promotors més destacats a les localitats d'Alacant, Elx i Oriola. Un altre assumpte d'importància cabdal en la nostra societat és l'aigua, recurs que al llarg del temps ha tingut una gestió molt complexa en aquestes terres per la seua escassesa. En aquest sentit, l'article d'Anna M. Àlvarez pot ser molt aclaridor pel que fa a la propietat de la séquia Major del Pantà d'Elx. A açò s'ha d'afegir l'aproximació a les celebracions del centenari de la Sociedad Nuevos Riegos El Progreso de l'any passat a càrrec de Carlos Martín i Josep Candela. Entre els articles que s'endinsen en la història trobem els d'Hèctor Càmara, al voltant de la relació entre les teories llegendàries sobre l'origen de la *Festa d'Elx* i la creació de la comunitat il·licitana cristiana en el segle xiii, el de Joan Castaño, dedicat a una qüestió de disciplina d'unes monges d'Oriola en què es veié afectat el convent de clarisses d'Elx, i el de David Garrido, sobre les relacions entre el comte de Cocentaina i senyor d'Asp i la senyoria d'Elx i Crevillent. L'estudi de la natura, des del punt de vista de l'ecologia marina, hi està present amb l'article de Maite Vázquez i els efectes de l'alga *Caulerpa racemosa* en la nostra costa. Com a continuació de la temàtica d'educació ambiental del número anterior, s'ofereixen dos articles, un centrat en el Fondo i un altre dedicat

a l'ús responsable de l'energia. En l'àmbit de l'ensenyament, també José Monllor ens presenta un projecte d'utilització del cinema de caire historicista com a eina educativa a l'aula.

Enguany, a l'hora d'il·lustrar els marges de la revista, ens hem preguntat quina és l'arquitectura en la qual reconeixem les nostres ciutats de les últimes dècades. Com a exemple, els edificis –que resten dempeus– de Santiago Pérez Aracil (Alcoi 1906-Elx 1980) i Antonio Serrano Peral (Elx 1907-1968) a Elx. Després de treballar un racionalisme prometedor, cadascun d'ells des de les seues inquietuds, l'autarquia els portà cap a un castissisme que ells traduïren a l'imperialisme i al populisme arabitzant, respectivament. Així, podem trobar encara pel carrer elements de dues arquitectures ben distintes que durant el mateix temps, els anys quaranta i cinquanta del passat segle, es feien a Elx. Aquests són els dibuixos que José F. Cámara ha recuperat per acompanyar la revista: dos rosetons que tots hem vist mil vegades i que recordarem en reconéixer-los. Un, el de les pàgines parells, repetit a la façana del Capitolio, cine de Pérez Aracil, inaugurat el 1949; l'altre, el de les pàgines senars, destacada figura de la façana del cine Alcázar, obra de Serrano Peral, inaugurat el 1950.

Els dibuixos que acompanyen els diferents apartats de la revista són de Begoña Movellán, pintora que resideix a Guardamar, llicenciada en Belles Arts per la Universitat Sant Carles de València. Aquesta autora ha exercit multitud de treballs en relació amb les arts plàstiques, des de la decoració i l'educació fins a la recuperació de la cultura tradicional a través d'exposicions.